

سوال

آیا می‌شود زکات فطر را به غیر از فقرا و بینوایان و برای دیگر گروه‌هایی که در قرآن به عنوان مستحقان زکات وارد شده داد؟

پاسخ مفصل

الحمدلله.

درباره این مساله میان علما - رحمهم الله - اختلاف است. شافعیان بر این هستند که مصارف زکات فطر مانند مصارف زکات مال است. نگا: **أسنى المطالب** (۸ / ۴۰۲).

مالکیان بر این رای هستند که زکات فطر صرفاً مخصوص فقرا و مساکین است و شیخ الاسلام ابن تیمیه و ابن قیم نیز بر همین رای هستند و از میان معاصرین شیخ ابن باز همین را برگزیده است.

در حاشیه دسوقی (۵۰۸ / ۸) آمده است: زکات فطر به انسان آزاد مسلمان فقیر غیر هاشمی داده می‌شود نه به کسی که مسئول جمع‌آوری زکات است و نه برای تالیف قلوب غیر مسلمانان و نه برای آزادی بردگان یا برای ادای دین بدهکاران و نه برای مجاهد و غریبی که با آن به سرزمینش برسد، بلکه به کسی که دارای وصف فقر است...

شیخ الاسلام ابن تیمیه - رحمه الله - می‌گوید: این قول از نظر دلیل قوی‌تر است (مجموع الفتاوی: ۷۱ / ۲۵).

ابن قیم در زاد المعاد (۲۲ / ۲) می‌گوید: از روش ایشان - صلی الله علیه وسلم - این بود که این صدقه را خاصاً به مساکین و بینوایان می‌داد و برای گروه‌های هشتگانه (مستحق زکات مال) ادا نمی‌کرد و به آن امر نیز نکرده و هیچ‌یک از صحابه و کسانی که پس از آنان آمدند چنین نکرده‌اند، بلکه یکی از اقوال نزد ما این است که دادن آن جز برای مساکین جایز نیست و این قول راجح و صحیح‌تر از قولی است که تقسیم آن بر گروه‌های هشتگانه را واجب می‌داند.

شیخ ابن باز - رحمه الله - می‌گوید: «و مصرف آن بر فقرا و بینوایان است، زیرا از ابن عباس - رضی الله عنها - ثابت است که فرمود: رسول الله - صلی الله علیه وسلم - زکات فطر را به عنوان پاک کننده روزه‌دار از لغو و بددهانی و غذایی برای بینوایان فرض نمود... (مجموع الفتاوی: ۲۰۲ / ۸۴).

والله اعلم